

UDK: 005.334:336.71(73)

NOVA KRIZA MENADŽMENTA BANKARSKOG SEKTORA SAD¹

Boris Siljković¹, Ranko Đokić², Jadranka Đurović -Todorović³

^{1,2}Visoka ekonomska škola strukovnih studija Peć u Leposaviću, Srbija

³ Ekonomski fakultet Univerzitet u Nišu, Srbija

Rezime. Novu krizu bankarskog menadžmenta u SAD prati labava monetarna politika, slabo upravljanje rizikom u bankama i regulatorne praznine u nekim važnim segmentima bankarskog sistema. Slabosti u bankarskom sektoru SAD pojačane su prenosom šokova i problemima koji potiču iz realne ekonomije. U radu je prezentovana kriza bankarskog menadžmenta tzv. loših momaka koji su predstavljeni kao banke u SAD. Međutim, dešavanja u bankarskom sistemu SAD izražena kroz novu krizu su znatno šira koji zadiru u osnove ekonomskog i finansijskog sistema ove države. Istina, u najnovije vreme primetne su neke pozitivne tendencije koje se prožimaju kroz realni a time i na bankarski sektor SAD.

Ključne reči: Upravljanje, kriza, bankarski sektor, realni sektor

UVOD

Savremena ekonomija kao što su SAD tokom 2011. godine suočena je sa pozitivnim promenama kao što su rast investicija u privatnom sektoru i obima svetske trgovine, što daje veće izgleda za ekonomski rast a time i brži oporavak njenog bankarskog sektora. Ovakvi pozitivni trendovi ukazuju da će tempo zatvaranja banaka u 2011. godini biti usporen. Uprkos povećanju prihoda bankarskog sektora u celini u prvoj polovini 2011. godine, manje banke su i dalje pogođene slabom ekonomijom i obimom tzv. loših zajmova, pre svega u sektoru nekretnina.² Uostalom, pored uvoda u prvom delu rada akcenat će biti stavljen na pregled najnovijih dešavanja u bankarskom sektoru u SAD, da bi u drugom delu ukazali na krizu bankarskog menadžmenta u SAD. Na kraju u trećem delu prikazali smo perspektivu bankarske industrije u SAD. I naravno, kroz zaključak ukazujemo na neke od činjenica u kojemu se nalazi realni sektor SAD koje se reflektuje na bankarski sektor.

¹ Pregledni naučni rad

² Banke služe kao glavni čuvar novčane mase u ekonomiji i zajedno sa drugim finansijskim posrednicima pružaju značajan izvor sredstava za firme i potrošače. Ritter, S. Lawrence., Silber, L. William., Udell, F. Gregory.: Principi novca, bankarstva i finansijskih tržišta, Boston, San Francisko, London, New York, 2004., str. 3.

1. Pregled najnovijih dešavanja u bankarskom sektoru SAD

Neke prognoze sačinjene od američkih ekonomista i bankara pokazuju da operativni troškovi banaka u SAD biće znatno veći u budućnosti nego u prošlosti, a sama kriza recesije u privredi SAD ako se i dalje nastavi bi mogla dovesti američku vladu da moraju da restrukturiraju neke velike zajmodavce. U SAD su banke figurativno proglašene tzv. lošim momcima, samo zato što su odobravale kredite.

Na to su nam ukazivali loši primeri iz vrlo bliske prošlosti iz 2008. godine gde je preko američke vlade u sektor bankarstva SAD za oporavak bankarskog kapitala uloženo oko 180 milijardi američkih dolara.³ Istina, sada postoje u tom pogledu neki pozitivni pomaci u ekonomiji SAD krajem prvog tromesečja 2011. godine, ali je ona još daleko od eliminisanja ključnih uzroka nedavne finansijske i bankarske krize.⁴

Tabela 1. Pomoć američke vlade najznačajnijim bankarskim institucijama u SAD tokom 2008. godine

Banking Institution	Preferred Equity*	Current Mk Cap
Citigroup	\$50,000	\$15,370
Bank of America	45,000	21,170
JPMorgan Chase	25,000	81,380
Wells Fargo	25,000	54,680
Goldman Sachs	10,000	40,650
Morgan Stanley	10,000	22,520
PNC Financial Services Group	7,579	11,270
U.S. Bancorp	6,600	19,830
Total	\$179,179	\$266,870

*\$'s in millions

Izvor: FDIC, Washington, 2008.

I dalje, krajem 2010 i početkom 2011. godine evidentan je dalji rast nenaplativih kredita, zbog visoke stope nezaposlenosti. Ukupan broj nezaposlenih u SAD je i dalje visok i krajem prvog kvartala 2011. godine

³ Banke su dale previše loših kredita pa su se u bilansu njihovog stanja pojavile velike šupljine. Stakić, Budimir.: Svetska finansijska kriza, Revija finansijske, bankarstvo i osiguranje, Univerzitet Singidunum, Vol 5, broj 2, Beograd, 2010., str. 13.

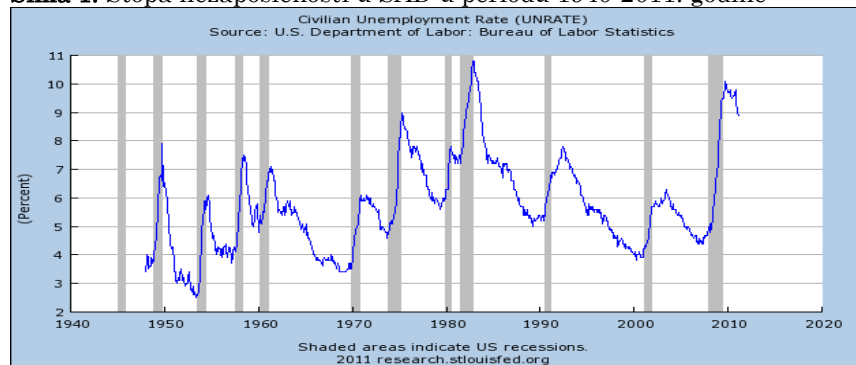
⁴ Hipotekarni krediti uzeli su maha na bankarskom tržištu SAD-a, a banke su bez oštre supervizije olako davale kredite građanima, bez malo samo uz ličnu kartu, sve je to dovelo do pada vrednosti nekretnina. Ljubić, Marijana.: Uticaj globalne finansijske krize na bankarski sektor u Srbiji, Naučni skup sa međunarodnim učešćem, Sinergija, Bijeljina, Univerzitet Sinergija, Bijeljina, mart 2009., str. 77.

Nova kriza menadžmenta bankarskog sektora SAD

bilo ih je 13 miliona i 500 hiljada ljudi, gotovo dvostruko više nego pre recesije (slika 1). Istina, krajem prvog tromesečja 2011. godine situacija se neznatno poboljšala u pogledu nezaposlenosti u SAD gde je ona spala na procentualni nivo od 8,8 odsto i to jer su privatni poslodavci otvorili najviše radnih mesta u SAD (negde oko 140.000 novih radnih mesta), a to je dobar znak.

O razmerama krize u SAD podaci pokazuju da su početkom 80-tih godina prošlog veka oko 30 odsto Amerikanaca živelo je u porodicama u kojima je barem jedna osoba primala socijalnu naknadu, subvencije za stanovanje, naknade za nezaposlenost ili neki drugi oblik pomoći iz budžeta. Polovinom 2008. godine u jeku velike svetske ekonomske i finansijske krize, prema podacima saveznog zavoda za statistiku SAD (Census Bureau statistics), u takvim domaćinstvima živelo je 44 odsto Amerikanaca.

Slika 1. Stopa nezaposlenosti u SAD u periodu 1940-2011. godine⁵

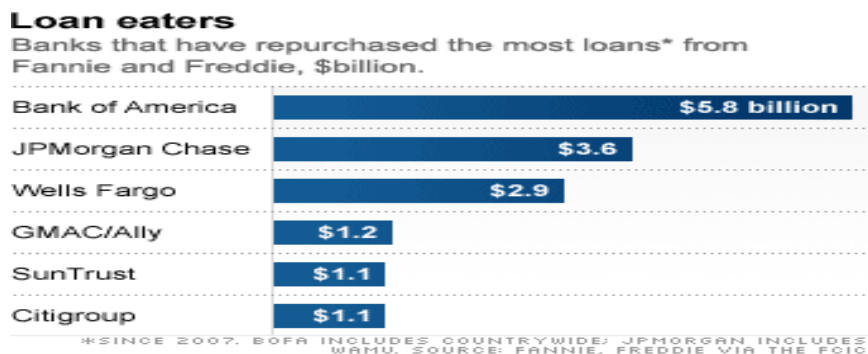
Izvor: U.S. Department of Labor: Bureau of Labor Statistics, 2011.

Kada je reč o problemima u sektoru nekretnina kada su u pitanju nenaplativi krediti u SAD oni su pogodili dve vodeće hipotekarne kompanije – Fredi Mek i Feni Mej, do te mere, da je federalna vlada SAD bila primorana da ih otkupi za 150 milijardi dolara. Te dve kompanije zajedno sa Upravom za stanovanje početkom 2011. godine garantovale su

⁵ Najveća stope nezaposlenosti u SAD početkom 2011. godine po državama je bila u Nevadi 14,4%, Mičigenu 13,1%, Kaliforniji 12,4%, Floridi 11,4%, Indijani 10,2, Ohaju 10,1%, Misisipiju 10% itd. Stopa nezaposlenosti u SAD, Where does your state rank, podaci i informacije dostupni na adresi sajta, <http://www.money.cnn.com/news/stories/supplement/economy/gapmap/index.htm>, dostupno dana 04.04.2011. godine

90 odsto svih hipoteka u Sjedinjenim Američkim Državama.⁶ Ipak, ovo je samo deo od 529 milijardi dolara profita američkih banaka izgrađenog u vremenu procvata stambenih hipotekarnih kredita, između 2003 i 2006. godine. Gledano pojedinačno najveći teret rešavanje potraživanja i otkup zahteva Fani i Fredi, sa druge strane, koštali su Bank of America tokom protekle četiri godine najviše i to 6,9 milijardi američkih dolara, koliko njegova četiri konkurenta zajedno. O razmerama i posledicama te hipotekarne, finansijske i bankarske krize u SAD jasno nam potvrđuju i podaci gde je prema programu za otkup problematične imovine i pomoć, skraćenog naziva TARP, poreske obveznike trebao koštati oko 350 milijardi dolara pred početak 2011. godine.

Slika 2. Otkup kredita od Fannie i Freddie od strane banaka u SAD krajem 2010. Godine

Izvor: Fannie and Freddie via the Fcic, 2010.

Ipak, i ovi podaci zavaravaju jer za svaki od tri otkupa loših kredita od septembra 2010. godine, postojala su još dva zahteva iz Fani i Fredi, a da ga banke nisu ispoštovale i rešile. Postavlja se pitanje ko ustvari treba da rešava to pitanje država ili menadžment bankarskog sektora SAD.

⁶Države sa najvećim datim hipotekama prema broju aktivnog (zapošljenog) stanovništva u SAD krajem 2010. godine su: Florida 13,68 odsto, Nevada 9,72 odsto, New Jersey 6,73 odsto, Illinois 6,04 odsto, Arizona 5,24 itd. Države i najveće hipoteke u SAD, Where does your state rank, podaci i informacije dostupni na adresi sajta "where does your state rank", <http://www.money.cnn.com/newsstorysupplement/economy/gapmap/index.htm>, dostupno dana 04.04.2011. godine

2. Kriza bankarskog menadžmenta u SAD-u

Da je kriza menadžmenta velikih razmera u bankarskom sektoru SAD ukazuje nam i broj problematičnih banaka kod Agencije za osiguranje depozita SAD-Fdic koji je stalno rastao, posebno u periodu pred kraj 2008 do marta 2010. godine. (slika 3.).⁷ Istina, najveći broj tih banaka neće, propasti, ali lista FDIC pruža uvid koliko je američkih banaka u teškoćama. Kod bankarskog sektora SAD postoje i značajni rizici finansiranja i likvidnosti. Ovi rizici nisu teoretski. U stvari, oni su toliko stvarni da je bilo predloženo da vlada obezbedi likvidnost kao resurs sigurnosne mreže za one koji žele da odobre sekjuritizovane kredite.

Broj propalih banaka nam ovu prethodnu konstataciju samo potvrđuje kroz krizu u bankarstvu SAD a po podacima Korporacije za osiguranje federalnih depozita (FDIC) krajem 2010. godine 860 američkih zajmodavaca nalazilo se na listi problematičnih banaka.⁸ Početkom 2011. godine već je bankrotiralo sedam zajmodavaca. Napomenimo da je ukupno krajem 2010. godine u SAD bilo 7657 banaka, dok je 2001. godine ta brojka bila veća 9.613 banaka. Oko 21% američkih banaka je prijavilo profit prošle 2010. godine u poređenju sa skoro 32% u 2009. godini. Ovo samo potvrđuje da je kriza bankarskog menadžmenta prisutna u kontinuitetu već dugi niz godina.

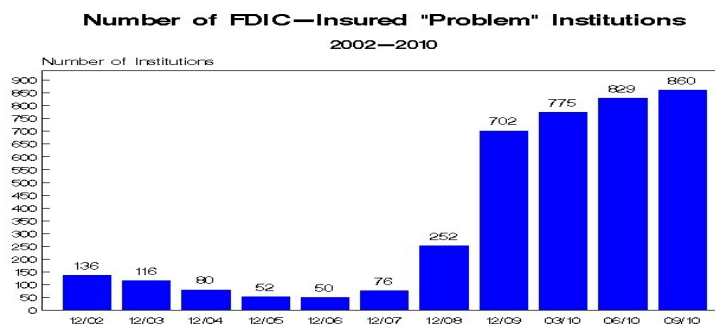
Ako se podsetimo i tokom Velike ekonomske krize 1929-1933. godine oko 9000 banaka je propalo, pa se radi sprečavanja sličnih gubitaka formira FDIC – Federalna korporacija za osiguranje depozita. Obzirom da je investiciono bankarstvo bilo jedan od značajnijih uzroka propasti pomenutih banaka, Glass- Steagallovim zakonom iz 1933. godine je odvojeno komercijalno od investicionog bankarstva. Pored toga, bio je donet zakon koji je ograničavao filijalsku mrežu svake američke banke samo na onu saveznu državu u kojoj se nalazi glavno sedište banke. Ova agencija za osiguranje depozita pruža osiguranje depozita, koja garantuje sigurnost depozita u bankama-članicama. Krajem 2010. godine

⁷Do 2003. godine komercijalne banke koje su osigurane od strane Federalne korporacije za osiguranje depozita, poslovale su sa oko 66.000 filijala, dok su nebankarske štedionice, prijavile poslovanje dodatnih poslovnih filijala preko 12.000. Mladenović, Vladimir., Mladenović, Milica.: Zakonska regulativa u Sjedinjenim Američkim Državama, Ekonomski pogledi, broj 1, Ekonomski fakultet, Priština-Kosovska Mitrovica, 2010. str. 59.

⁸Mršić, Marko.: Krajem 2010. godine u SAD na Fdic-ovoj listi bilo je 884 problematičnih banaka, podaci i informacije dostupni na sajtu <http://www.poslovni.hr/vijesti/sad-u-trecem-kvartalu-na-fdicovoj-lis...>, Zagreb, dostupno dana 30.03.2011. godine

garantovalo se i do 250.000 dolara po deponentu-banci. Pre toga iznos po osiguranom računu bila je do 100.000 američkih dolara, a još ranije do 40.000 američkih dolara. Počev od 18. novembra 2010, ova agencija osigurava depozite u 7.723 institucije u SAD (krajem 2001. godine 7.657 banaka).

Slika 3. Broj problematičnih banaka kod Korporacije za osiguranje federalnih depozita u SAD u periodu 2002-2010. godine

Izvor: FDIC, Washington, 2010.

Uloga i važnost državne garancije najlakše se može demonstrirati u slučaju oslabljenih institucija banaka. U SAD ova agencija garantuje sigurnost depozita u bankama, što banke posebno plaćaju u vidu odgovarajućeg godišnjeg procenta sa plaćanjem u mesečnim iznosima. Oslabljene finansijske institucije su one koje imaju malu ili negativnu neto vrednost, nestabilnu zaradu, nerealne ili skupe informacije odnosno slab kvalitet informacija. Ako ima dva računa kod jedne banke osiguran mu je samo jedan račun.⁹

Banke su po osnovu hipoteke preuzele rekordnih 1,2 miliona kuća u Sjedinjenim Američkim Državama krajem 2010. godine a taj broj mogao bi biti premašen 2011. godine. Iz perspektive 2011. godine one banke u SAD sa manje od 1 milijardu američkih dolara u aktivi, kao i velike banke su se oporavile brže u periodu od 2007-2009 u vremenu aktuelne finansijske krize.

⁹ Ćurčić, Uroš., Barjaktarović, Miljana.: Bankarski i portfolio menadžment, Univerzitet BK, Fakultet za trgovinu i bankarstvo Janićije i Danica Karić, Beograd, 2008., str. 294.

Nova kriza menadžmenta bankarskog sektora SAD

Gramm-Leach-Blileyevim zakonom iz 1999. godine je ukinuto zakonsko razdvajanje komercijalnih, investicionih banaka i osiguravajućih kompanija, čime su otvorene mogućnosti za fuzionisanje. U funkcionalnom pogledu i dalje postoje razlike između komercijalnih, investicionih banaka i osiguravajućih zavoda, dok je u vlasničkom pogledu moguće stvaranje onih kombinacija za koje akcionari procene da su najkorisnije za stvaranje profita.

Dakle, američki model koji je važio do 2000.godine zasnivao se na striktnom razgraničenju komercijalnog i investicionog bankarstva. Osiguravajuće kompanije činile su treću institucionalnu komponentu američkog sistema finansijskih institucija. Investicione banke su pripremale emisije vrednosnih papira korporacija, a komercijalne banke su zakonom bile onemogućene da učestvuju u emisiji vrednosnih papira.

Tabela 2. Top 10 najboljih banaka u SAD 2010. godine
(u milijardma dolara)

Rang	Banka, institucija	Sedište banke	Aktiva
1.	Bank of America Corp.	Charlotte, N.C.	1,082,243,000
2.	J. P. Morgan Chase & Company	Columbus, Ohio	1,013,985,000
3.	Citigroup	New York, N.Y	706,497,000
4.	Wachovia Corp.	Charlotte, N.C.	472,143,000
5.	Wells Fargo & Company	Sioux Falls, S.D.)	403,258,000
6.	U.S. BC	Cincinnati, Ohio	208,867,000
7.	Suntrust Banks, Inc.	Atlanta, Ga.	177,231,000
8.	HSBC North America Inc.	Wilmington, Del.	150,679,000
9.	Keybank	Cleveland, Ohio	88,961,000
10.	State Street Corp.	Boston, Mass.	87,888,000

Izvor: FDIC, Washington, 2011.

Najbolji bankarski brend u SAD početkom 2011. godine je Bank of America procenjen je na 30,6 milijardi dolara, Wells Fargo je zauzeo drugo mesto s brendom vrednim 28,9 milijardi dolara, a na trećem mestu je HSBC (27,6 milijardi dolara).

Međutim, osvrnimo se samo na blisku prošlost kada je treća banka u SAD Američki Citigroup u vremenu finansijske krize krajem 2008. godine u SAD primila pomoć tadašnje Vlade od 45 milijardi dolara. Cena akcije je tada pala na ispod 5 dolara (cena akcije u 2006. godini je bila 56,41 dolar). Zbog svih ovih okolnosti realne prognoze su bile jasne u SAD gde se predviđalo da bi do kraja 2010 ukupan iznos neplaćenog dela glavnice u bankama mogao porasti između 80 i 90 pa čak i do 100 milijardi dolara, što je nešto manje od 1% BDP-a (korekcija izvršena tokom 2010. godine), a stopa tzv. delikventnih kredita bi mogla dostići čak 12%. Kašnjenja kod isplate glavnice su uzrok propasti i institucionalne krize u bankarstvu SAD koja je evidentna.¹⁰

Slika 4. Broj bankrotstava u bankarstvu SAD u periodu 1940-2010. godine

Izvor: FDIC, Washington, 2010

Na kraju prvog kvartala 2011. godine u SAD je zatvoreno 28 banaka i to najviše manjih banaka u Ilinoisu i Nevadi. Inače, u SAD tokom 2010. godine je zatvoreno 157 banaka i nadmašena je 2009. godina u kojoj je bankrotiralo 140 zajmodavaca. Od država u SAD najviše propalih banaka u 2010. godini bilo je na Floridi 24 banke, Ilinoisu 16 banaka, Minesoti 7

¹⁰ U Sjedinjenim Američkim Državama banke godišnje odobre 5 biliona dolara kredita kompanijama, pomažu nam finansirati studiranje, kupovinu novog automobila ili kuće te nam nude usluge tekućih i štednih računa. Mishkin, S., Frederic: Finansijska tržišta i institucije, Mate, Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta, Zagreb, 2005., str. 401.

banaka, Kaliforniji 10 banaka, Wašingtonu 10 banaka itd.¹¹ Ovo je inače najveći broj zatvorenih banaka u poslednjih 20-ak godina u SAD. Za upoređenje u 2008. godini bankrotiralo je 25. banaka, a u 2007. godini samo tri banke.

Predlog Saveznog bankarskog regulatora SAD da se zaostao novac koji ne mogu vlasnici tih kredita izmiriti redefiniše kroz program cash for keys, gotovina za ključeve, nije naišao na dobar prijem kod banaka. Ali, to je itekako dobra ideja? Evo i zašto. Banke prodaju kreditni dug a sve to u cilju da se nekako realizuje kategorija delikventnih kredita. Isplatu do 21.000 američkih dolara koje je predložila Savezna korporacija za osiguranje depozita je u tom pogledu po nama dosta razuman.

Situaciju u tom pogledu dosta komplikuje i ekonomska situacija u pojedinim zemljama jer današnji svet se raznovrsno oporavlja, sa Evropom na dnu, u sredini SAD i Azijom koja ima stopu rasta između 6 i 10 procenata.¹² Sa tog aspekta ako ste menadžer neke velike investicione banke SAD u potrazi za visokim prinosom, evo odgovora gde treba da idete?

3. Perspektiva bankarske industrije SAD

Perspektivu bankarskog sektora SAD nam najbolje pokazuju bankarski bilansi koji su i dalje slabi i nedovoljno veliki krajem 2010. godine u SAD. Bankarski sektor SAD ulazi u novu krizu, gde operativni troškovi drastično rastu zbog hipoteke i podrazumevane vrednosti. Imamo i suprotne informacije da je bankarska i finansijska krize u SAD završena.¹³ Kako se to dokazuje da je gotovo, da je sve završeno? Pa, samo ako slušamo finansijske vesti u SAD bilo gde, mi ćemo čuti da je oporavak

¹¹ Where the banks are failing, podaci i informacije dostupni na adresi sajta http://www.money.cnn.com/news/storysupplement/economy/bank_failures, Washington, dostupno dana 4.4.2011.godine

¹² Aktuelne ekonomske teškoće, koje se ogledaju pre svega kroz veliku finansijsku krizu, najpre na američkom a zatim i na svetskom finansijskom tržištu, te stalno menjanje cena prvenstveno energenata se nepovoljno odrazilo na sveukupna ekonomska, pa samim tim i svetska trgovačka kretanja. Hadžović, Mehmedalija., Mrkonjić, Žana.: Uticaj svjetske ekonomske – finansijske krize na brži ulazak Bosansko-hercegovačke ekonomije na svjetsko tržište, Uprava, Stručni časopis, Fakultet za Javnu upravu, Sarajevo, 2010., str. 105.

¹³ Ključni problem finansijskog sistema u SAD bila je slaba kontrola kreditnih plasmana banaka i finansijskih posrednika od strane FED-a. Siljković, Boris., Jokić, Bojan.: Finansijska i ekonomska kriza u SAD, Ekonomski signali, Vol. 5, broj 2, Visoka ekonomska škola Peć u Leposaviću, Leposavić, 2010., str. 38.

u punom zamahu, ali samo za ljude koji imaju posao i kupuju kuće. Kriza je toliko daleko od rešenja da se obnavlja iznova i iznova. Dovoljno je samo da pogledamo stambeno tržište SAD kroz prosečne i prodajne cene kuća koje je na dnu dna, konstantno od 2006. godine do danas.

Tako po "neželjenom scenariju" male i regionalne banke, kao i filijale stranih banaka će snositi \$ 1,113 biliona dolara kumulativnih kreditnih gubitaka od 2010 do 2015 i potrebu za 76,3 milijardi dolara dodatnog kapitala u okviru TARP programa. Kumulativni kreditni gubici su bili \$ 860,9 milijardi dolara i treba \$ 40,5 milijardi dolara dodatnog kapitala. (videti tabelu 1.)

Poslužićemo se izrekom Pol Getia nekada najbogatijeg čoveka na svetu koji je dao dijagnozu posledice stanja u američkom bankarstvu i njihovom menadžmentu u kojemu se našlo: „Ako dugujete banci 100 američkih dolara to je vaš problem, međutim ako dugujete banci 100 miliona američkih dolara to je problem banke”. Upravo ovde treba tražiti uzroke posledica stanja u kojemu se našao bankarski sistem SAD i njen menadžment.

Gubitak imovine u korist banaka će biti česta pojava u SAD i u bliskoj budućnosti pošto je stopa nezaposlenosti i dalje visoka. Početkom 2011. godine oko pet miliona vlasnika nekretnina u SAD je kasnilo sa otplatom hipoteka najmanje dva meseca.(upozorenje zbog kašnjenja rate hipoteke 2010. godine u SAD dobilo je 2,9 miliona američkih domaćinstava).

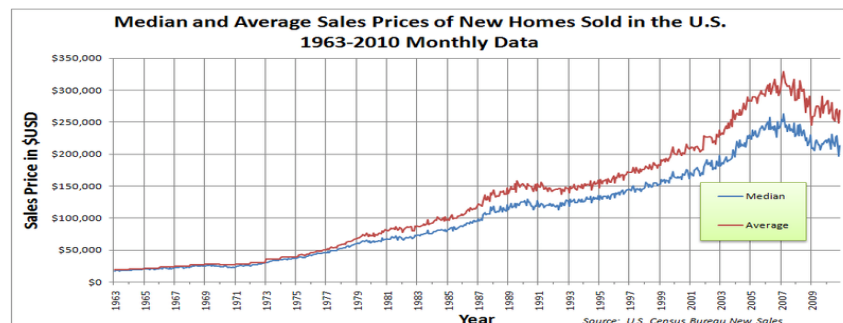
Tabela 3. Potreban kapital bankarskom sektoru SAD u periodu 2010-2014. godine

Table 5. BHC Capital Needs, 2010-14 (In billions of dollars unless otherwise indicated)						
	U.S. BHCs					Foreign BHCs
	All	Top-4	Regional	Small	SCAP	
Baseline scenario						
Cumulative pre-tax, pre-provision net revenue	1,792.8	895.0	179.7	55.2	1,481.7	121.8
Cumulative loan losses	794.9	498.3	87.2	48.2	631.8	66.0
Cumulative securities losses	1.9	1.5	0.2	0.1	1.8	0.0
Capital needed (at lowest point) to attain tier 1 common capital ratio of:						
4 percent 1/	7.9	0.0	0.0	4.1	3.8	15.8
6 percent 1/	14.2	0.0	1.3	6.3	7.4	28.3
Number of BHCs falling short of tier 1 common capital ratio of:						
4 percent 1/	6	0	1	4	1	4
6 percent 1/	12	0	4	7	3	4
Adverse scenario						
Cumulative pre-tax, pre-provision net revenue	1,559.8	770.8	156.1	48.3	1,295.0	94.9
Cumulative loan losses	1,022.6	633.3	121.4	61.5	811.0	90.8
Cumulative securities losses	93.3	47.2	9.4	3.6	64.6	7.8
Capital needed (at lowest point) to attain tier 1 common capital ratio of:						
4 percent 1/	31.8	0.0	8.1	14.9	14.5	21.8
6 percent 1/	44.8	0.0	12.8	19.7	21.9	31.7
Number of BHCs falling short of tier 1 common capital ratio of:						
4 percent 1/	15	0	4	10	3	4
6 percent 1/	17	0	5	11	4	6
Alternative funding risk scenario						
Cumulative pre-tax, pre-provision net revenue	1,641.4	812.6	163.5	49.4	1,357.8	106.4
Cumulative loan losses	980.7	625.3	112.9	56.0	790.0	88.2
Cumulative securities losses	41.2	21.1	4.1	1.8	28.8	3.3
Capital needed (at lowest point) to attain tier 1 common capital ratio of:						
4 percent 1/	20.5	0.0	4.0	10.0	8.9	17.8
6 percent 1/	32.4	0.0	8.2	14.5	15.7	27.6
Number of BHCs falling short of tier 1 common capital ratio of:						
4 percent 1/	14	0	4	9	3	4
6 percent 1/	16	0	4	11	3	5

Sources: Bloomberg, [FinancialStability.gov](http://www.financialstability.gov), SNL Financial, and IMF staff estimates.

Izvor: Podaci dostupni na sajtu Bloomberg., <http://www.financialstability.gov>, SNL Financial, and IMFstaff estimates, dostupno dana 30.03.2011. godine

Slika 5. Prosečne i prodajne cene kuća u SAD u periodu 1963-2010. godine

Izvor: US Census Bureau New Sales, Washington, 2010.

Praktično sve američke finansijske institucije su obustavile isplate dividendi, zbog zaoštavanja finansijske krize tokom 2008. i 2009. godine.¹⁴ Morgan Stanley jedna od najvećih investicionih banaka sveta je marta 2008. godine imala pad profita od 42%, jer je „otpustila” 23 milijardi promašenih investicija kao rezultat loše plasiranih hipotekarnih pozajmica, dok je Lehman Brothers tokom iste godine imao pad profita od 57% a Golden Sach 53%. O razmerama krize u kojoj se našao menadžment bankarskog sektora SAD potvrđuje nam američki finansijski sektor koji je u pretkriznoj 2007. godini isplatio 51 milijardu dolara u vidu dividendi, dok je 2010. godine taj pokazatelj opao na 19 milijardi dolara. Istina, naznake oporavka imamo kroz isplate dividendi najvećih banaka u SAD u prvoj polovini 2011. godine koje banke isplaćuju posle trogodišnjih gubitaka.¹⁵

ZAKLJUČAK

Nova kriza menadžmenta bankarskog sektora SAD moglo bi da se uči na greškama koje postoje u samom ekonomskom i finansijskom sistemu SAD. Neki ekonomisti ističu da nekoliko godina od početka finansijske krize u

¹⁴ Ekonomska politika je mobilizovana na globalnom nivou i u SAD uz tri pariteta: a). spasavanje banaka; podrška ekonomskim aktivnostima; i c). politički zapošljavanja putem državne intervencije. Đorđević, Miroslav., Siljković, Boris., Đurović, T., Jadranka.: Monetarna politika Fed-a i Evropske centralne banke u uslovima globalne finansijske krize, Zbornik radova, Fimek, Novi Sad, 2009., str. 7.

¹⁵ Dok budete čitali, imajte na umu da su banke preduzeća: one iznajmljuju inpute i proizvode proizvode i usluge spremne za prodaju i cilj im je steći profit. Miller, Leroy Roger., VanHouse, D., David.: Moderni novac i bankarstvo, Mate, Tagrebačka škola ekonomije i menadžmenta, Zagreb, 1997., str.204.

Nova kriza menadžmenta bankarskog sektora SAD

SAD, ustanovljeno je da su izazvane nepromišljenim pozajmicama i velikim preuzimanjem rizika glavnih bankarskih institucija. Međutim, prenebregava se činjenica da američka valuta dolar čini osnovu za svetski finansijski sistem. Uostalom, banke ne samo u SAD već i širom planete dolar čuvaju kao garant za svoje kredite.

Kako sada stvari stoje, američka vlada a samim tim i američko bankarstvo i njihov menadžment ne može da bankrotira u uobičajenom smislu jer prosto može da štampa dolare kojima će plaćati svoje dugove. To se zapravo dešava od marta 2009. Kada se urušio bankarski sistem a time i njihov menadžment 2008, dugove su preuzele svetske vlade pa i sama Vlada SAD. Tako je vlada SAD na propast Fannie Mae i Freddie Mac odgovorila jednostavno, garantujući za sve njihove ogromne dugove.

Američka vlada se tokom poslednjih godina enormno zadužila, najčešće preko kratkoročnih kredita. I kada bi se svi američki građani oporezovali sa 100 odsto njihovih primanja, to i dalje ne bi bilo dovoljno da se uravnoteži federalni budžet. I dalje Vlada SAD pozajmljuje novac, i to samo da bi održala status quo. Problem je pride što su SAD i pre leta 2008. bila u dugovima, a svaka sledeća obaveza je vuče još dublje. Iz ovoga se konstatuje da problem nije američki bankarski sistem i njihov menadžment već je problem mnogo dublji i širi koji zadire u samu osnovu finansijskog i ekonomskog sistema SAD.

REFERENCE

1. Ćurčić, Uroš., Barjaktarović, Miljana.: Bankarski i portfolio menadžment, , Univerzitet BK, Fakultet za trgovinu i bankarstvo Janićije i Danica Karić, Beograd, 2008., str. 294.
2. Dorđević, Miroslav., Siljković, Boris., Đurović, T., Jadranka.: Monetarna politika Fed-a i Evropske centralne banke u uslovima globalne finansijske krize, Zbornik radova, Fimek, Novi Sad, 2009.
3. Hadžović, Mehmedalija., Mrkonjić, Žana.: Uticaj svjetske ekonomsko – finansijske krize na brži ulazak Bosansko-hercegovačke ekonomije na svjetsko tržište, Uprava, Stručni časopis, Fakultet za Javnu upravu, Sarajevo, 2010.
4. Ljubić, Marijana.: Uticaj globalne finansijske krize na bankarski sektor u Srbiji, Naučni skup sa međunarodnim učešćem, Univerzitet Sinergija, Bijeljina, mart 2009.
5. Mladenović, Vladimir., Mladenović, Milica.: Zakonska regulativa u Sjedinjenim Američkim Državama, Ekonomski pogledi, broj 1, Ekonomski fakultet, Priština-Kosovska Mitrovica, 2010.

6. Mršić, Marko.: Krajem 2010. godine u SAD na Fdic-ovoj listi bilo je 884 problematičnih banaka., podaci i informacije dostupni na sajtu <http://www.poslovni.hr/vijesti/sad-u-trecem-kvartalu-na-fdicovoj-lis...>, Zagreb, dostupno dana 30.03.2011. godine
7. Mladenović, Vladimir., Mladenović, Milica.: Zakonska regulativa u Sjedinjenim Američkim Državama, Ekonomski pogledi, broj 1, Ekonomski fakultet, Priština-Kosovska Mitrovica, 2010.
8. Mishkin, S., Frederic.: Finansijska tržišta i institucije, Mate, Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta, Zagreb, 2005.
9. Miller, L. Roger., VanHouse, D., David.: Moderni novac i bankarstvo, Mate, Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta, Zagreb, 1997.
10. Potreban kapital bankarskom sektoru SAD u periodu 2010-2014. godine, podaci dostupni na sajtu Bloomberg., <http://www.finacialstability.gov.SNL> Financial, and IMFstaff estimates, dostupno dana 30.03.2011. godine
11. Ritter, S. Lawrence., Silber, L. William., Udell, F. Gregory.: Principi novca, bankarstva i finansijskih tržišta, Boston, San Francisko, London, New York, 2004.
12. Stakić, Budimir.: Svetska finansijska kriza, Revija - finansije, bankarstvo i osiguranje, Univerzitet Singidunum, Vol 5, broj 2, Beograd, 2010.
13. Stopa nezaposlenosti u SAD, Where does your state rank, podaci i informacije dostupni na adresi sajta <http://www.money.cnn.com/news/storysupplement/economy/gapmap/index.htm>, dostupno dana 04.04. 2011. godine
14. Siljković, Boris., Jokić, Bojan.: Finansijska i ekonomska kriza u SAD, Ekonomski signali, Vol. 5, broj 2, Visoka ekonomska škola Peć u Leposaviću, Leposavić, 2010.
15. Where the banks are failing, podaci i informacije dostupni na adresi sajta http://www.money.cnn.com/news/storysupplement/economy/bank_failures, Washington, dostupno dana 4.4. 2011. godine

NEW CRISIS MANAGEMENT BANKING SECTOR U.S.

Boris Siljković¹, Ranko Đokić², Jadranka Đurović -Todorović³

¹High Economic Profesional School Pec in Leposavic, Serbia

²High Economic Profesional School Pec in Leposavic, Serbia

³Ekonomic Faculty, University of Nis, Serbia

Abstract: New banking crisis management in the U.S. follow a loose monetary policy, poor risk management in banks and regulatory gaps in some important segments of the banking system. Weaknesses in the banking sector increased the transfer of U.S. shocks and problems stemming from the real economy. This paper presents the so-called crisis of banking management. bad guys are portrayed as U.S. banks. However, developments in the banking system of the United States, expressed through a new crisis are much broader touching on the basics of economic and financial system of this country. True, more recently, notable some positive tendencies that permeate through the real and thus the U.S. banking sector.

Key words: management, crisis, banking sector, real sector